Maaş; İkram Değil;
"Hak ve Geçinme Bedelidir"

Mustafa Karaağaçlı

1.Maaş ve Emeklilik

Maaş, yurttaş bireylere yaşamını sürdürmesi ve geçinmesi için verilen paradır.

Maaş, çalışmadan aybaşında aylık olarak ödenir, ücret ise çalıştıktan sonra ay sonunda ödenir.

Maaş, bir çalışana yaptığı işin karşılığı olarak, düzenli olarak ödenen paradır.

Emeklilik, hayatlarını çalışarak sürdüren kişilerin yaşlılık dolayısıyla çalışamayacağı varsayılıp planlı bir şekilde çalışmayı bırakmalarıyla başlayan yeni durumdur.

Emekli maaşı, emeklilik yaşına ulaşmış kişilere verilen düzenli nakit ödemelerdir.

Emeklilik, insanların çalışma gücünü ve yeteneklerini yitirip, çalışma hayatından ayrılmalarıyla gelir kaynaklarının ortadan kalkması üzerine kazandıkları haktır.

Bu hak, bireyin emeklilik sonrası hayatında zorlanmadan yaşayabileceği gelir elde etme temelindedir.

Bu hakkın kullanılabilir hale gelmesi, on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru, sosyal güvenlik sistemlerinin gelişmesiyle yasallaşmıştır.

2.Gelişmişlik Ölçütü ve Emeklilik

Gelişmiş ölçütü sadece 50 bin dolar bireysel gelire sahip olmak değildir.

İnsanların ilerleyen yaşlarda işgücünün dışında kalmalarından dolayı mağduriyete uğramamaları için sosyal güvenlik sistemlerinin gelişmişliği de bir ölçüttür.

Emekli aylıkları çalışanlardan kesilen primlerle karşılanabildiği gibi doğrudan devlet tarafından da karşılanabilir.

İşgücünden ayrılanların geçimi aileleri tarafından sağlanıyorsa ya da yaşam zorlukları içinde ruhsal ve fiziksel zedeleniyorsa gelişmişlik ölçütünden söz edilemez.

Ortalama insan ömrünün uzadığı bir ortamda gelir yetersizliği nedeniyle emeklilerin ikinci bir iş talebi artıyor.

Türkiye Coğrafyası'nda sosyal, ekonomik, kültürel değişkenlerin bireysel temel ihtiyaçların karşılanmasını zorlaştırdığı, dolayısıyla emekli yurttaşlarımızın da aldıkları maaşlarla yaşam gerçekleri arasında farklar giderek derinleşmektedir.

3.TC Anayasa'sında Eşitlik ve Sosyal Güvenlik Hakkı

TC Anayasa'sının "Kanun önünde eşitlik" başlığı altında yer verilen maddelerde de; "Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz" "Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Türkiye'de emeklilik kamuya ait veya özel olabilir. 1982 Türkiye Anayasası'nın 60. Maddesi "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" demektedir (TC Anayasası).

4.Güncel Emekli Maaşı

Türkiye Coğrafya'sında gelinen noktada; en düşük emekli maaşı 20 bin lira oldu.
Bu maaşın reel yaşam şartlarında "geçinmek için yetersizliği" ortada duruyor.

Bu maaşla, gerçek enflasyonun temel gıda, kira, giyim ve eğitim..kalemlerindeki ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu açıkça görülüyor.

Sağlık ve beslenme ile ilgili gelişmelerin ortalama insan ömrünü uzattığı bir yaşamda gelir yetersizliği insanların yaşamlarını örseliyor.

65 yaş üstü nüfusun oranında ciddi bir artış yaşadığı Türkiye'de emekli maaşlarının düşük olması yeni özneli liberal politik tercihlerin uzantısı olan şu üç nedenden kaynaklanıyor:

- **Aylık bağlama oranı düşürüldü:** Emekli maaşını, çalışma hayatındaki ortalama maaşına endeksleyen bu oran, önceden yüzde 70 ve üstünde alınırken; güncelde yüzde 50'nin altında hesaplanıyor..
- **Büyümeden alınan pay sınırlandı:** Enflasyona ek olarak ekonominin büyümesinin payı da eklenirken; yeni hesaplamada ekonomik büyümenin tamamı değil, yüzde 30'u emekli maaşlarına yansıtılıyor.
- **Uzun çalışmanın etkisi azaltıldı:** Önceki hesaplamalarda Prim gün sayısını doldurduktan sonra çalışmaya devam eden birinin emekli aylığı yükselirken yeni hesaplamada bu gün sayısı dikkate alınmıyor (Köklü, 2026).

5.Söz Sonunda; Maaş ve Geçinme Zorluğu!

Bireysel ve toplumsal düzeylerde beklenen gönenç düzeyinin yükselmesi; Türkiye Coğrafyası'nda daha adil, barışçıl, insan hakları temelli, kollektivist, özgürlükçü, dayanışmacı ve katılımcı reel politikalara bağlıdır.

16 milyon emeklinin yaşadığı Türkiye Coğrafyası'nda, emekli yurttaşlarımız "herkese ve her eve lazımdır." Yaşları ve geçmiş çalışma özverileriyle Atatürk ve arkadaşlarının kurduğu Cumhuriyetçi Demokrasi'mizin bugünlere gelmesinde emekleri çok olan emekli büyüklerimiz için gerekli maaş iyileştirmeleri için ne gerekiyorsa yapılması bekleniyor.

Kaynaklar

Köklü; A (2026). 2026'da emekli aylıkları yaşam maliyetine kıyasla ne seviyede? BBC News'e verilen Türkçe Röportaj. Londra; 09.01.2026.

TBMM (1982).**TC. Anayasası**. Ankara: TBMM

TÜİK (2025). **Türkiye Nüfus İstatistikleri.** Ankara: 17 Mayıs, 2025 . https://www.tuik.gov.tr

Etiksel Gerekçe

Bu yazında hazırlık, plan, yazım, alıntı ve raporlaştırma süreçlerinde araştırma yöntem bilim ilkelerine göre; atıf ve alıntı kurallarına uyulmuş, alan yazın verilerinde bir intihal ve manipülasyon yapılmamıştır.

Etiksel İlke

Burada yer verilen görüşlerden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi etiksel olarak uygun olacaktır.

İletişim ve Erişim

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
T.C.G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğretim Üyesi
e-posta : mkara@gazi.edu.tr
Web (1) : w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2) :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
ORCID:https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları

Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar
Eğitim,sosyoloji,güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları
Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com
Tüm yayınlar blogu :mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları

Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı
X : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1
Youtube :AkademikAda